

פרשת פינחס - Shalom & Machlokes

At the end of last week's Parsha, Pinchus is described as killing Zimri, the leader of the tribe of Shimon,¹ and Kosbi Bas Tzur², the Midianite princess with whom he was having illicit relations.³ Through this act, Pinchus saved the Jewish people from massive destruction that had already claimed 24,000 lives⁴.

Pinchus appears as the aggressive killer, albeit with Divine sanction. It is surprising that this action is described as a ברית שלום⁵, a covenant of Peace with the Almighty. Clearly, this was no Aharon going around making peace between warring brothers, אוהב שלום. Here was a zealot who murdered two people in cold blood. True, they were sinning, but illicit relations between a Jew and a non-Jew does not carry a death sentence⁶.

And who let Pinchus take matters into his own hands?

Pinchus's actions were not immediately welcomed as heroic. Had Zimri killed Pinchus, Zimri would not have been guilty of any crime, and there indeed was a strong move to lynch Pinchus for his actions⁷. The people were convinced that this barbaric person must have been a bastard of some sort⁸, and even the Beis Din had decided to excommunicate him⁹. In the end, G-d Himself had to intervene and tell us just how badly mistaken they all

¹ כה יד: ושם איש ישראל המכה אשר הכה את המדינית זמרי בן סלוא נשיא בית אב לשמעני

² כה טו: ושם האשה המכה המדינית כזבי בת צור ראש אמות בית אב במדין הוא יוש מן המפרשים שטרחו להבין למה כזבי ג"כ היתה חייבת מיתה ובאורח חיים סוף פרשת בלק כתב שאפשר שדן בה משפט הבהמה דכתיב ואת הבהמה תהרוגו ועיין עוד בזה באבי עזריה הל' איסורי ביאה פיב הל' י

³ כה ו: והנה איש מבני ישראל בא ויקרב אל אחיו את המדינית לעיני משה ולעיני כל עדת בני ישראל והמה בכים פתח אהל מועד: (ז) וירא פינחס בן אלעזר בן אהרן הכהן ויקם מתוך העדה ויקח רמח בידו: (ח) ויבא אחר איש ישראל אל הקבה וידקר את שניהם את איש ישראל ואת האשה אל קבתה ותעצר המגפה מעל בני ישראל.

⁴ במדבר כה (ז) וירא פינחס בן אלעזר בן אהרן הכהן ויקם מתוך העדה ויקח רמח בידו: (ח) ויבא אחר איש ישראל אל הקבה וידקר את שניהם את איש ישראל ואת האשה אל קבתה ותעצר המגפה מעל בני ישראל: (יא) פינחס בן אלעזר בן אהרן הכהן השיב את חמתי מעל בני ישראל בקנאו את קנאתי בתוכם ולא כליתי את בני ישראל בקנאתי: משמע שבלעדי מעשה פינחס היה כליון בא לכלל ישראל ר"ל.

⁵ במדבר כה יב: לכן אמר הנני נתן לו את בריתי שלום. ע"כ וגם נקרא ברית כהנת עולם שנאמר: (יג) והיתה לו ולזרעו אחריו ברית כהנת עולם תחת אשר קנא לאלקיו ויכפר על בני ישראל במדבר רבה פינחס א א: אמר הקב"ה: בדין הוא שיטול [פינחס] שכרו. לכן הנני נותן לו את בריתי שלום. גדול השלום שנתן לפנחס שאין העולם מתנהג אלא בשלום

⁶ שם משמאול: הגע עצמך, אילו אכל אדם חרב ובא חברו והרגו בודאי לא יהא פטור מן המיתה

⁷ במלבי"ם פ' יב: ופי' הרי"א מפני שעמדו נגדו שבט שמעון וגואלי דם זמרי הבטיח לו שלום

⁸ סנהדרין פב ע"ב: התחילו שבטים מבזין אותו ראיתם בן פוטי זה שפיטם אבי אמו עגלים לעבודת כוכבים והרג נשיא שבט מישראל בא הכתוב ויחסו פנחס בן אלעזר בן אהרן הכהן אמר לו הקדוש ברוך הוא למשה הקדם לו שלום שנאמר לכן אמור הנני נותן לו את בריתי שלום וראויה כפרה זו שתהא מכפרת והולכת לעולם

ובבכור שור כתב על פי משכתוב באבן העזר ס' ב דם ראית אדם שהוא בעל מריבה יותר משאר בני אדם שהוא בעל מריבה יותר משאר בני אדם יש לחוש שבא ממשפחה שיש בה דופי וגו'

⁹ ירושלמי סנהדרין פ"ט ה"ז: א"ר יודה בן פזי בקשו לנדותו

were¹. Pinchus, it seems, saved the whole nation. He brought peace between the Almighty and His people². This seeming rogue was actually a holy man, now elevated to the Priesthood (despite the fact that murder normally disqualifies from the Priesthood³), destined to live forever in the form of Eliyahu⁴.

This is a classic case of how wise, holy, thinking people trying to figure out good and bad by themselves can be completely wrong. Contrary to the wisdom of even great sages of the time, Pinchus, by risking his life, and doing it without any personal interest, had sanctified every fiber of his being in one big Kiddush HaSh-m⁵.

Pinchus' immediate reward was to be made a Cohen⁶. The long-term effects of his action were much greater, however: all 18 High Priests of the First Temple and all 81 of the Second Temple descended from him⁷.

והסביר השם משמואל שהיות שמדינא לא היה זמרי חייב מיתה והיות שכוונתו היתה לשם שמים, לכן לא היה שייך לקנאות בו ולהרגו, ואדברה היה ראוי לעורר רחמנות עליו שאף שכוונתו היתה לטובה אעפ"כ נלכד בפח. וזו היתה טענת האנשים שבקשו לנדות את פינחס, אף שמן הדין לא היתה עליו קושיא, שהוא לא היה מחוייב לירד לסוף כוונתו, אבל מ"מ הם באשר ידעו שגם פינחס ידע כוונתו בקשו לנדותו, מאחר שהיה לו מקום לדון אותו לכף זכות ולא דנהו. אך באמת גם פינחס ידע מזה, ואעפ"כ באשר היה רואה שהנגף נוגף וכל ישראל הם בסכנה, לא השגיח על כל אלה ומסר גם את נשמתו, ואפילו על מנת שיקרא רוצח עשה מה שעשה בשביל להציל את ישראל. וזו בעצמה מדת אהרן הכהן שזכה לכהונה על ידי עשיית עגל מפני שמסר נפשו ונשמתו עבור כלל ישראל.

¹ במדבר כה יב: לכן אמר – עיין רמב"ן על פסוק יא ובמרגליות הים (סנהדרין דף פב ע"ב) חקר אם הדין של קנאים פוגעים בו הוי מצוה או רשות וז"ל שם (ס' כ): וכבר איפלגי קדמונים אי האי דקנאים פוגעים בו הוי מצוה או רשות, דהנה בירושלמי הכא סופ"ט שגם פינחס שלא ברצון חכמים הוי ובקשו לנדותו לולא שקפצה עליו רוח הקודש כו', ועיין משנה למלך הל' רוצח סוף פרק א שאינו מצוה רק רשות בעלמא, ועיין ברמב"ם הל' איסורי ביאה פ' יב הל' ד הבעל נכרית וכו' אם פגעו בו והרגוהו הרי אלו משובחים וזריזין, לא נקט כל הפוגע בו הרי זה זריז ומשובח רק הדגיש שמדובר באדם שכל תהליכותיו בקודש קנאי הוא ואז בטח שגם פעולותו זו לשם שמים היא וגו' ושם בס' כב הביא רבינו ירוחם נתיב לב שכתב אם הבעל נהפך והרגו לקנאי אפילו שלא בשעת מעשה אינו נהרג עליו כי הקנאי הוי כרודף יען שאין עליו מצוה רק רשות

² שם יא: פינחס בן אלעזר בן אהרן הכהן השיב את חמתי מעל בני ישראל בקנאו את קנאתי בתוכם ולא כליתי את בני ישראל בקנאתי

³ זוהר, חזקוני והריב"א

⁴ ברבינו בחיי יא: השיב את חמתי מעל בני ישראל ... ולא כליתי את בני ישראל בקנאתי ... נמצאת למד שהשבת החמה גרמה קיומן של ישראל ... ואם כן פינחס גרם לישראל אורך ימים ושנות חיים מאותו זמן עד סוף העולם ... ולכך זכה לחיות לאין תכלית מדה כנגד מדה כי פנחס זה אליהו (זוהר פנחס רטו א). ע"כ ובהמשך כתב: ומפני שמאס חיי העולם הזה נתן לו חיי העולם הבא ועלה בסערה השמימה

⁵ דגל מחנה אפרים: כי ידוע על ידי מסירת נפשו שמסר עצמו לקידוש ד', בזה נתקדשו בפעם אחת כל רמ"ח אבריו ושם"ה גידיו והוא שאמר לו הש"י הנני נותן לו את בריתי שלום היינו בשלימות כי ברית מספר תרי"ב וחסר אחד מן תרי"ג והיא שאמר לו ד' שיתן לו הברית שלום היינו בשלימות בלי שום מחסור ויעשה מרכבה לכל התרי"ג מצוות והבן

⁶ במדבר כה (יג) והיתה לו ולזרעו אחריו ברית כהנת עולם תחת אשר קנא לאלהיו ויכפר על בני ישראל:

⁷ תוספות יומא ט בשם הספרי והירושלמי

But we are still no closer to understanding why this violent action was called a covenant of peace. Yes, he saved the day. It may have been what G-d wanted, but it surely was not an act of peace!

This is reinforced by the fact that the principle Pinchus drew on - הבועל ארמית קנאים¹ - requires such a holy state that it is simply irrelevant to our lives as an operative principle². Pinchus himself pays a price for his zealotry, disqualifying himself from taking over for Moshe³, and when, in the form of Eliyahu, he expresses a similar trait, he is actually taught by G-d to move into a different direction⁴. "Pinchus, yes," says the Akeidah. "Others, no⁵."

If this is so, why then does the Torah teach us about Pinchus; is it only to tell us what not to do? We generally would never have thought that such an act of murder is permissible unless the Torah had revealed this to us in the first place!

What the Torah first and foremost comes to teach us is the value of Shalom. At first blush, Pinchus did a violent act. Whatever its necessity, it could hardly have been considered an act of peace. Yet, Pinchus is bestowed with the exalted title, possessor of a covenant of peace - a שלום of ברית⁶. To understand this, let us define Shalom.

The word Shalom comes from the word Shleimus, which means completion. Its opposite, Machlokes, comes from the word Cheilek, a fragment of something. The Sefas Emes⁷ says that the natural state of man is to be in a state of Machlokes. Two people together will, unless they make an effort, move away from each other rather than closer together. This is a world of separate identities, where truth and the commitment to truth are not great enough to overcome the unique perspectives and inclinations which each of us brings to different situations. Were it not for G-d Himself, says the Malbim, the world would lack any semblance of unity⁸. G-d makes a covenant of peace which unifies the fragmented pieces of reality that comprises our world.

¹ירושלמי סנהדרין פ"ט ה"ז

²לא רק שהלכה ואין מורין כן אלא בירושלמי סנהדרין כתוב שאין רוח חכמים נוחין הימנו ובתורה תמימה אות לא כתב: הא דקנאים פוגעים בבוועל ארמית אין רוח חכמים נוחה מזה, והסברה בזה י"ל, דכיון דצריך לעשות זה ברוח קנאה אמתית לכבוד ד', א"כ א"א לתת רשות לכל אדם שיהיה רשאי לפגוע באיש כזה, כי מי יודע אולי הוא עושה זה באיזו פניה צדדית ... ובין כה הוא הורג נפש שאינו מחויב מיתה מצד הדין ממש. עכ"ל

³והביא ההגות בפרשיות התורה את הרבי מקוצק שאמר שאע"פ ששבחו הכתוב את פינחס, מ"מ נפסל על ידי זה מלהיות מנהיג בישראל, כי אין זה תכונת המנהיג.

⁴בהגות בשם העקידה שאצל אליהו אחרי שהרג את נביאי הבעל לקח ד' למדבר, מקום מתן תורה להדריכו בדרכי משה רבינו שלא דרך קנאות היינו לא ברעש ד' ולא באש ד' אלא בקול דממה דקה היינו שמעשים בנחת ובישוב הדעת זה מה שרצוי לפני ד' (ע"ש עוד ועיין בשמונה פרקים להרמב"ם פ' ז)

⁵ובעקידה (מובא בהגות בפרשיות התורה) שאין התורה מציינת לשבח את המדה, אלא פינחס, שהשתמש במדה זו בכח הארה עליונה כהוראת שעה. (משה לא עשה זאת אומר העקידה, כי העריך את הדבר כפסק שאינו מחייב בבית דין של מטה)

⁶במדבר כה (יא) פינחס בן אלעזר בן אהרן הכהן השיב את חמתי מעל בני ישראל בקנאו את קנאתי בתוכם ולא כליתי את בני ישראל בקנאתי: (יב) לכן אמר הנני נתן לו את בריתי שלום:

⁷ריש פרשת קרח

⁸ריש פרשת פינחס פסוק יב

For man, peace begins with the challenge of keeping the multiple complex elements of self integrated. According to the Kabbalists, every human is a 'small world' (Olam HaKatan), a microcosm of the large world (Olam HaGadol)¹. Each human a whole world! That is a complicated package to keep integrated. We all have to struggle to keep ourselves whole, to make peace and unity (שלום ושליו) between all of our multi-faceted selves, our physical, emotional, intellectual and spiritual aspects, all of our qualities, talents and character traits, all of our hang-ups and idiosyncrasies. So, too, we have to struggle to put the world at large together into one picture. But G-d gives us a gift. He continues to drive the world with His attribute of unity (הנהגת יחודו), an inexorable movement towards שליו, creating a covenant of peace underlying the whole universe². It is this we draw one when we create unity on the surface reality that is our world³.

But it goes deeper than that. It turns out that the whole source of all of our deficiencies and inadequacies is predicated on this idea that we need to turn this fragmented reality into a revelation of the Oneness of G-d⁴: אתה הראת לדעת וגוי אין עוד מלבדו (דברים ד לח). For Avoda to take place, G-d needed to give us those deficiencies, so that we could choose to negate them and reveal His Oneness. G-d's Oneness and His שליו are almost interchangeable concepts; the word שלום comes from שליו in turn. שלום is not then just the absence of machlokes. It is a very active concept of creating unities that lie at the core of our mission on earth.

And hence the remarkable words which we say repeatedly in the benching and the dovening⁵:

עושה שלום במרומיו הוא יעשה שלום עלינו ועל כל ישראל אמן

He who makes peace (as a natural state) in the worlds above, He will continuously recreate peace over us (in a world of natural fragmentation), etc⁶.

Shalom is a meta-value, a great principle on which the world turns⁷. Yet, because the world naturally flows away from unity, peace is a difficult and messy thing to attain. It requires a deep commitment and pursuit by mankind to be achieved. Ironically, in the case of Pinchus, it was only achieved at the expense of blood and lives.

¹ רמח"ל בכמה מקומות, ר' חיים מולוזין

² דעת תבונות ס' לד: הנה מה שנתברר לנו מכל זה בירור גמור - הוא עוצם יחודו יתברך

³ מלבים: הקב"ה כרת עם כלל המציאות ברית השלום, כי כל המציאות מורכב מכחות מתנגדים זה לזה והם מפורדים איש מאחיו

⁴ אך כשבחר שהמתגלה משלמותו יהיה יחודו ית', אז נמשך מזה שיהיה חסרון בנבראיו, שהרי צריך להראות החסרון כדי להראות שלילתו.

⁵ בסוף כל שמונה עשרה ובסוף ברכת המזון ובסוף כל קדיש

⁶ ע"פ ספר העיקרים

⁷ אמר הקב"ה: בדין הוא שיטול [פינחס] שכרו. לכן הנני נותן לו את בריתי שלום. גדול השלום שנתן לפנחס שאין העולם מתנהג אלא בשלום והתורה כולה שלום שנאמר דרכיה דרכי נועם וכל נתיבותיה שלום ואם בא אדם מן הדרך שואלין לו שלום וכן שחרית שואלין לו שלום ובאמש כך שואלין בשלום. בברכת כהנים חותמין בשלום. שמע ישראל פורש סוכת שלום על עמו. התפלה חותמין בשלום. אר"ש בן חלפתא אין כלי מחזיק ברכה אלא שלום שנאמר ד' עוז לעמו יתן ד' יברך את עמו בשלום

All of mankind, Jew and non-Jew, professes a belief in peace. Yet, the world is full of war and conflict. This is because as much as we believe in peace, we believe that the things we are fighting for are more important than peace. For these things, we believe, we should fight. In truth, it is rare that the Torah would sanction a fight over peace.

Shalom becomes particularly challenging when one or both of the parties feel that they are fighting for a higher cause – the organization, the country or the ideology. Of all the evils of the last century, Communism and Nazism towered above everything else. Here was evil with a whole philosophy to back it up – a meta-cause of pure evil. Nazis and Communists went to war against Jews, against other nations, against their own people – all in the name of a higher cause. Simply evil people – Saddam Hussein, Idi Amin, and Robert Mugabe - are no match for the Pol Pots and Maos whose grand visions drove their destructive regimes to ever higher plains. Peace requires constant work even under the best of circumstances. Woe betides man when someone is moved to kill for a higher cause and not for his personal gain!

And lest we think this applies only to evil people, the Chazon Ish tells us that in cases which activate our sense of fighting LeShem Shamayim, our natural responses simply cannot be trusted¹. We will end up doing things we would never have otherwise dreamt of doing². Once our sense of moral outrage has been activated, we default to our own moral compass - and this compass is almost always wrong³.

So, from all of this we see how tough it is to give Shalom its worthy place at the center of our world. The gemorrah in Sanhedrin⁴ links the midah of Shalom with the concept of peshara⁵. Normally, Din is a “winners take all” reality. When two people come in front of

¹For example, organizations become quite territorial. However, we have a principle that in the מצוה of תורה, תלמוד גבול, תלמוד תורה does not apply. The חזון איש, in his אמונה ובטחון, spells this out:

פ"ג א: הרי שיש בעיר מלמדים מתפרנסים מעמלם ולפתאום באו מלמדים אחרים מעיר אחרת, וכטבע בני אדם אינם שבעים רצון מהישנות, קפצו כולם על האורחים החדשים ומלמדי העיר נזוקו. ומקופחים פשטו שנאתם בלבם על הרודפים החדשים ... [ו]יצאו להוציא דבת שוא ולעורר רחמי בני העיר נגד האכזריות של הבאים החדשים ... הנה כל מעשיהם היו מנוקים מכל חטא ואון לא היתה ההלכה כמותם שיכולים לעכב על החדשים ... אין כאן איסור מחלוקת ולא איסור לשון הרע ולא שנאת חנם, ויש כאן מלחמת מצוה להעמיד הדת על תלה.

אבל עשו שההלכה הכאיעה דקנאת סופרים תרבה חכמה ... הנה האורחים הבאים עשו כהלכה והרמים כנגדם שופכים דם נקיים, וששונאים אותם בלב עוברים על לא תדמא אחיך, וכשמדברים עליהם רע עוברים על איסור לשון הרע, כשמקהילים קהלות לקטטות עוברים על לא תהיה כקרח, כשנוקמים בהם בהעדר הטבה עוברים משום לא תקום.

² Therefore, says the Chazon Ish, only a commitment to the details of הלכה can save us from such error.

³ חזון איש, אמונה ובטחון: והלא אין ספק שהצדק אתי, אך הדיין לא ירד לעומקו וחסר לו הבנה הראוייה למהלך רוחי ומשאת נפשי, וכל משפטו לפי כח הדמיון של בן אדם ונטייתו הטבעיות, היתכן שהתחייבתי להכנע למשפט מעוות כזה.

⁴ מסכת סנהדרין דף ו ע"ב בסוגיא אי מצוה לבצוע או אסור לבצוע ולבצוע היינו לעשות פשרה ושם: דף יוסי הגלילי אומר אסור לבצוע ... אבל אהרון אוהב שלום וגו' ופרש"י ד"ה ורודף שלום: וכיון שהיה שומע מחלוקת ביניהם קודם שיבואו לפניו בדין היה רודף אחריהן וגו'

⁵ שם הסוגיא דנה אם מצוה לבצוע או אסור לבצוע ולהלכה כששני בעלי דין באים למשפט מצוה על הדיין להציע מראש שיעשו פשרה.

Beis Din, there is a מצוה לבצע: the judge should first ask the parties to accept a compromise¹. In Din, if one person says the other owes him money while the second party denies it, one of the parties will be shown to be 100% victorious in this dispute according to Din. The other will be a total loser; he will pay everything as the borrower or be paid nothing as the lender. Peshara comes to change that, to say that both parties can exist, though neither as perfectly as he would have wished. The chiddush of the Gemorrah is to say that this peshara is a greater truth than the truth of Din.

There is a truth of Din and there is a truth of Shalom. The truth of Din is a zero-sum reality, total victory or total defeat. The truth of Shalom allows both parties to have a zechus kiyum.² The Midrash points out that after Yaakov died, his sons were concerned that Yosef would take revenge on them, and they therefore told an untruth, stating that Yaakov asked Yosef to forgive them³. How could the Torah, which is pure truth, have a non-truth written in it? The answer is that the Torah comes to reveal to us that lying for the sake of Shalom is indeed a higher truth⁴. This is such an important principle, that G-d Himself “lies” to Avraham Avinu about what Sarah said (changing her words from וואדני זקן to וואני זקנתי)⁵ to teach us this principle.

Even though the Talmud⁶ brings one opinion (not the halacha) which says that in Beis Din it is אסור to look for a פשרה⁷, all agree that it is a מצוה to look for שלום (and פשרה) outside of Beis Din. What prevents us from doing this is our sense of outrage at the injustice: “We can’t let them get away with this.” “How could they do this to us?” “We have to teach them a lesson,” and so on.

Mostly, we fight as perceived victims, not as aggressors. We feel wronged and under siege. Our victim status makes us all the more sure of the justice of our cause. “Victims feel themselves to be alone. Everyone is against them. No one understands them. They have two

¹ The world לבצע means to slice it. It is as if the Din is being sliced up into different components so that each one of the parties gets a part.

²The Gemorrah there, when trying to prove that it is a mitzvah for the Dayan to first look to a peshara, brings the Mishneh in Avos as support:

הוי מתלמידיו של אהרון: אוהב שלום ורודף שלום וגו'
בגמ': אבל אהרון אוהב שלום ורודף שלום ומשים שלום בין אדם לחבירו

The opposing view answers this (successfully) by pointing out that Aharon was working outside of the framework of a Beis Din.

³תנחומא תולדות פ"א א: גדול הוא השלום שדברה התורה דברי בדאי בשביל שלום ואי זה כה תאמרו ליוסף אנא שא נא פשע אחיך וחטאתם (בראשית נ) ואין אנו מוצאים שצוה כלום מכל הדברים האלה אלא לפי שהיה יודע חסידותו של יוסף ולא היה חושדו ומחזיק אותו כשופכי דמים:

⁴ מסכת יבמות דף סה עמ"ב: א"ר אילעא משום ר' אלעזר ב"ר שמעון, מותר לאדם לשנות בדבר השלום, שנאמר ויצוו אל יוסף לאמר, אביך צוה לפני צותו לאמר וגו'

⁵ מסכת בבא מציעא דף פז עמ"א: תנא דבי רבי ישמעאל, גדול השלום שאפילו הקב"ה שינה בו, שנאמר ותצחק שרה לאמר ואדוני זקן (בראשית יח יב), וכתוב ויאמר ד' אל אברהם למה זה צחק שרה לאמר ואני זקנתי (שם, יג).

⁶ סנהדרין, ו עמ' ב

⁷This may be because a משפט of דין (as opposed to a משפט of פשרה) is also a form of שלום: גוד אריה ריש פרשת משפטים ד"ה לומר שתשים סנהדרין אצל המזבח: ... דהם שוים לגמרי דהמזבח הוא משים שלום בין ישראל לאביהם שבשמים ... וכן המשפטים מטילים שלום בעולם

choices: either to retreat within themselves or to act aggressively to defend themselves. Victims blame the world, not themselves. For that reason, it is a self-reinforcing attitude. Victims want the world to change, forgetting that it may be they who have to change.”¹

In fact, Judaism instructs us that, outside of Beis Din, it is never justice we are looking for, but rather peace. We are required to unilaterally act peacefully even if the other side does not reciprocate. Peace is not just a pragmatic idea; it is a value. It is a value to which all of the Torah leads, says the Rambam². And as a value, it must be upheld irrespective of the standards of those around us³.

Shalom, the Sages tell us, is also a practical necessity; it is the glue that holds the whole world together⁴.

The Sages tell us that Shalom is the receptacle which holds all other blessings⁵. This is why the last blessing of the Shmoneh Esreh, the last of the Priestly Blessings, and many other areas deal with this theme⁶. It is also why the very last Mishneh focuses on the Shalom theme⁷. Without Shalom, all Brachos are lost. Either we will have Shalom and all its blessings or we are doomed to lose all.

In a post-Temple world, Shalom becomes even more difficult to achieve. The Temple was a model of the world, a mini-world, showing us how all the disparate elements combine to form one big receptacle to hold G-d's holiness. Yet, the Temple not only modeled Shalom,

¹ Rabbi Jonathan Sacks, *Future Tense*, Prologue

²משנה תורה, הל' חנוכה פ' ד הל' יד: היה לפניו נר ביתו ונר חנוכה או נר ביתו וקדוש היום נר ביתו קודם משום שלום ביתו שהרי השם הנמחק לעשות שלום בין איש לאשתו גדול השלום שכל התורה ניתנה לעשות שלום בעולם שנאמר (משלי ג') דרכיה דרכי נעם וכל נתיבותיה שלום

³In (peaceful) inter-organizational relations there are two levels, co-ordination and co-operation. Co-ordination means that you agree to hold major events on different nights, that essentially you do not get in each other's way. Co-operation involves joint programming.

In practice, it is rare for two organizations to run a joint seminar, Shabaton or weekend. More likely, organizations in a city will agree to host a citywide Shabaton weekend, each with its own location, to make a unified appeal to the Federations and the like. Remember that co-operation is not an all or nothing business. Even a disastrous experience with an organization does not preclude future co-operation on other issues.

⁴במדבר רבה פינחס א א: ... אין העולם מתנהג אלא בשלום והתורה כולה שלום שנאמר דרכיה דרכי נועם וכל נתיבותיה שלום ואם בא אדם מן הדרך שואלין לו שלום וכן שחרית שואלין לו שלום ובאמש כך שואלין בשלום.

⁵משניות, מסכת עוקצין, פ"ג משנה ג (המשנה האחרונה בש"ס): אמר רבי שמעון בן חלפתא, לא מצא הקדוש ברוך הוא כלי מחזיק ברכה לישראל אלא השלום, שנאמר (תהלים כט), יי עז לעמו יתן יי יברך את עמו בשלום:

⁶במדבר רבה פינחס א א: ... בברכת כהנים חותמין בשלום. שמע ישראל פורש סוכת שלום על עמו. התפלה חותמין בשלום. אר"ש בן חלפתא אין כלי מחזיק ברכה אלא שלום שנאמר ד' עוז לעמו יתן ד' יברך את עמו בשלום

⁷ מסכת עוקצין פ"ג משנה יב: אמר ר"ש בן חלפתא לא מצא הקב"ה כלי מחזיק ברכה לישראל אלא השלום - שנא' ה' עוז וגו'.

but it was, through the Korbanos, an active spiritual force to counter the entropy inherent in the universe¹. We no longer have that model.

So, if peace is then defined as the creating of harmonies between the fragmented and atomized realities of this world – to that ultimate harmony of the oneness of Man with G-d, then we can understand why Pinchus's action was considered one of achieving peace, and not justice or something else. Zimri had the best of intentions in doing what he considered to be an Aveirah Lishmah. Pinchus, however, saw 22,000 of his brethren die in front of his eyes and knew that this was not so.

Pinchus killed and achieved peace. This idea of a mitzvah achieving the opposite effect of what one might have expected is quite common². Give maaser and become rich³; keep the Shabbos – close your store and spend money - and you will be reimbursed for all that you spend⁴. Destroy the City of Idolatry (עיר הנדחת), and for that act of cruelty G-d promises⁵ ונתן לך רחמים ורחמך; break Shabbos (which has a death penalty) by doing bris milah, and you will live to see all your allotted days. Marry your brother's wife in an act of Yivum (where in other circumstances she is totally forbidden to you and her children are forbidden to marry other Jews), and your children may become great and holy people. It is not man who achieves these results, but, by doing G-d's Will, he is granted these things without further effort⁶, though it requires a level of pure lishmah to be eligible⁷.

Similarly, G-d testifies that because Pinchus was fulfilling a mitzvah – and not relying on his own moral compass - the net effect was to create greater unity in the cosmos even though it involved killing two people. This kind of Shalom, says Rav Yaakov Etlinger⁸, is the Shalom between man and his Creator⁹.

¹תנחומא תולדות פ"א א: גדול הוא השלום שדברה התורה דברי בדאי בשביל שלום ואי זה כה תאמרו ליוסף אנא שא נא פשע אחיך וחטאתם (בראשית נ) ואין אנו מוצאים שצוה כלום מכל הדברים האלה אלא לפי שהיה יודע חסידותו של יוסף ולא היה חושדו ומחזיק אותו כשופכי דמים:

²ענין באור גדליהו שהביא את רוב הדוגמאות שלמטה

³שבת דף קיט ע"א: בעא מיניה רבי מרבי ישמעאל ברבי יוסי עשירים שבארץ ישראל במה הן זוכין אמר לו בשביל שמעשרין שנאמר עשר תעשר עשר בשביל שתתעשר

⁴שם: שבשאר ארצות במה הן (העשירים) זוכין אמר לו בשביל שמכבדין את השבת

⁵רב צדוק הכהן, רסיסי לילה - אות ו: ואמר בפרשת ראה במצות עיר הנדחת (דברים יג, טז) הכה תכה וגו' שמוליד אכזריות גדול להכות עיר שלימה ומלוואה ולאבדה מכל וכל. סיים על זה ונתן לך רחמים ורחמך ודרשו חז"ל מזה בשילהי שבת (קנא ע"ב) המרחם על הבריות מרחמין (עליו מן השמים וכל שאינו מרחם על הבריות אין מרחמין עליו מן השמים) וכו' מבואר דמפרש לך רחמים שיהיה לך רחמים על אחרים.

⁶רסיסי לילה - אות ו: ונתן בלא השתדלות רק על ידי מצוה זו שתהיה אכזר על הרשעים כפי רצון השם יתברך על ידי זה תזכה למידת רחמנות על הצדיקים כרצון השם יתברך:

⁷רסיסי לילה - אות ו: להיות מוליד ההיפך זהו רק על ידי לשמה

⁸פירושו על החומש הנקרא מנחת עני שנאמר כה ז: ותעצר המגפה מעל בני ישראל

⁹But is only relevant to עריות. With everything else, a Sheailas Chacham has to be asked.

There have been many situations where Torah principles required a stand against anti-Torah positions, and these seem to draw on qualities of aggression, strength and bravery. But, says Rav Etlinger (*Minchas Ani* on Chumash), the real value these battles must draw on is the understanding that ultimately peace between us and *Shamayim* is a transcendent value. This is not an obvious lesson to learn. To teach us this, G-d had to engineer a situation where Moshe Rabbeinu would forget a basic halacha¹ to allow Pinchus, then a untitled Jew, to step into the breach.²

It certainly looked like Pinchus acted out of some hatred towards Zimri; or perhaps his Midianite origins which moved him to such an impetuous act³. To this, G-d testified that Pinchus was really moved by a love for the Jewish people and his desire to save them -

כה (יא) פינחס בן אלעזר בן אהרן הכהן השיב את חמתי מעל בני ישראל בקנאו את
קנאתי בתוכם ולא כליתי את בני ישראל בקנאתי:

It was from amidst the Jewish people, to save them, that Pinchus was zealous⁴, not his non-Jewish roots⁵.

We do not ultimately understand such mysteries, but nevertheless, we are told that they work. Such a level is unattainable for ordinary Jews, but the lessons of peace are there for all of us to learn.

¹ הבעל ארמית קנאים פוגעים בו

² כה ו: לעיני משה - אמרו לו משה זו אסורה או מותרת א"ת אסורה בת יתרו מי התירה לך וכו' כדאיתא התם: והמה בכים - נתעלמה ממנו הלכה (כל הבעל ארמית קנאים פוגעים בו) געו כולם בבכיה. בעגל עמד משה כנגד ששים רבוא שנאמר ויטחן עד אשר דק וגו'. וכאן רפו ידיו. אלא כדי שיבא פינחס ויטול את הראוי לו: (ז) וירא פינחס - ראה מעשה ונזכר הלכה אמר לו למשה מקובלני ממך הבעל ארמית קנאין פוגעין בו א"ל קריינא דאיגרתא איהו ליהוי פרוונקא. מיד ויקח רומח בידו וגו':

³ פרי צדיק א

⁴ מי השלוח: התחילו השבטים מבזין אותו כי אמרו כי היה עושה זאת מחמת שנאתו לזמרי

⁵ פרי צדיק א: ולכן כתיב בקנאו את קנאתי בתוכם שבשעת הקנאה היה ג"כ בתוכם בתוך בני ישראל ורק מרוב רחמין על ישראל. מי שלוח שם: והשיב הש"י בקנאו את קנאתי בתוכם שקנאתו היתה מחמת גודל אהבתו לישראל וזה מרמז תיבת בתוכם.